ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการสนับสนุนต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย*

Analysis of the Relationship between Management Factors and Support for the Success of the Management of the Cooperation Network in Crisis Management: A Case Study of the Kalasin Provincial Administrative Organization and Network Organizations

อาริยา ป้องศิริ**
Ariya Pongsiri
จริยา อินทนิล**
Jariya Intanin
พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม**
Phimlikid Kaewnanam
กตัญญู แก้วหานาม**
Kathanyoo Kaewhanam

Received : March 25, 2024
Revised : December 9, 2024
Accepted : January 2, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 การศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระหว่างองค์กรเครือข่าย ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน ด้วยแบบสอบถาม

*ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 และได้รับได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ รหัสโครงการ HS-KSU041/2565
Research funding support in the form of grants from the Science Research and Innovation Promotion Fund for the fiscal year 2566 B.E. (2023) and was certified for research ethics in humans by the Human Research Committee Kalasin University Project Code HS-KSU041/2565
**อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Lecturer at the Public Administration Faculty of Art Faculty of Arts Kalasin University
(Corresponding Author) e-mail: Ariya.po@ksu.ac.th/jariya_pang.pa@hotmail.com

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบของวัตถุประสงค์งานวิจัย ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ทั้งกลุ่มภายในรัฐบาล และกลุ่มภายนอกรัฐบาล ผลการศึกษา พบว่า 1. ภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.33, S.D. = 0.55) 2. ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r=0.638) โดยปัจจัยหลัก คือ 2.1 การบังคับบัญชา (r=0.683) ต้องให้ความสำคัญกับการประสานงานกับหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข การบังคับมาตรการควบคุมต่างๆ ที่ชัดเจน และการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน 2.2 การวางแผน (r=0.662) ต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การวางแผนการดำเนินการ และการจำลองสถานการณ์ 2.3 การควบคุมงาน (r=0.633) ต้องดำเนินการควบคุมงานทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง ส่วนปัจจัยรอง คือ 2.4 การจัดองค์การ (r=0.625) ต้องกำหนดโครงสร้างองค์กร การกำหนดผู้รับผิดขอบ การกระจายงาน และการสร้างช่องทางสื่อสาร 2.5 การประสานงาน (r=0.581) ต้องส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน ร่วมกับการระบุและวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ / การจัดการภาวะวิกฤต / องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ / องค์กรเครือข่าย / การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19

ABSTRACT

This objective of this research to study the level of opinions and factors affecting the management of the cooperation network in crisis management, a case study of Kalasin Provincial Administrative Organization and network organizations during the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) pandemic. This study focuses on the management between network organizations, using quantitative research methods with 420 people and qualitative research with 25 people to answer the research objectives. The sample group is people involved in the preparation and management of various crises in the area, both groups within the government and groups outside the government. The results of the study found that 1. The overall level of opinions on the management of the cooperation network in crisis management, a case study of Kalasin Provincial Administrative Organization and network organizations, was at the

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

highest level ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.55) 2. The relationship of the management of the cooperation network in crisis management, a case study of Kalasin Provincial Administrative Organization and network organizations, was statistically significant at the 0.01 level (r = 0.638). The main factors were: 2.1 Command (r = 0.683) must give importance to coordination with public health agencies. 2.2 Planning (r = 0.662) requires situation analysis, setting objectives and goals, planning operations, and testing plans. 2.3 Work control (r = 0.633) requires control before, during, and after the work. The secondary factors are: 2.4 Organization (r = 0.625) requires organizational structure, assignment of responsibilities, work distribution, and creation of communication channels. 2.5 Coordination (r = 0.581) requires promotion of cooperation and collaboration, along with identification and analysis of stakeholder groups. All factors have a moderately positive relationship with the success of the crisis management cooperation network, respectively.

Keywords : Managing Cooperative Networks / Crisis Management / Kalasin Provincial Administrative Organization / Network Organizations / COVID-19

ความเป็นมาและความสำคัญของปญหา

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นทุกจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2498 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน ด้วยการนำมติหรือนโยบายของสภาจังหวัดไปพิจารณาดำเนินการ ฐานะเป็นนิติบุคคลและมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งหวัด มีพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น คือ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนั้น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดการระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับภารกิจให้ถ่ายโอนภารกิจจากกรมต่างๆ โดยแบ่งเป็นภารกิจที่ต้องทำ และสามารถเลือกทำ (King Prajadhipok's Institute, 2003) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยภารกิจหนึ่งที่ดำเนินการนั้นคือ การป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัยต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นภาวะวิกฤตที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในทุกจังหวัดมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลบริการสาธารณะต่างๆ ของจังหวัด โดยเฉพาะการจัดการในภาวะวิกฤติต่างๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบอย่างรวดเร็วและรุนแรง ดังนั้นการใช้ความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายๆในการจัดการกับปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้การแก้ไขในภาวะวิกฤตได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและ

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

ทันท่วงที ซึ่งการการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 เป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในสามารถมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการโดยใช้องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญกับบริบทของแต่ละเรื่องจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ร่วมกับการใช้ศักยภาพชุมชน (Efficacy) (Manokham et al., 2022) ในการเผชิญปัญหา แก้ไขปัญหา และฟื้นฟูช่วยเหลือกัน เป็นการช่วยให้ชุมชนเตรียมพร้อมรับมือต่อวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสถาบันการศึกษาและภาคส่วนต่างๆ เข้ามีส่วนร่วม

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนได้ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม ภัยทางธรรมชาติ หรือแม้กระทั้งโรคระบาดต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดต้องมีการปรับตัว โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งที่ต้องมีการปรับบทบาทให้สามารถจัดการกับภาวะวิกฤติต่างๆ เหล่านี้ให้ได้ โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสิ่งสำคัญคือการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Sangsree and Jaichalad, 2023) องค์ความรู้จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรเครือข่ายที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาวิกฤติใหญ่ๆที่เกิดขึ้นหลายครั้ง ซึ่งการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต เนื่องจากต้องมีการรับรู้และการมีมุมมองการรับรู้ที่ตรงกัน การมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในองค์กร หรือแม้กระทั้งการเกื้อหนุนระหว่างกันทั้งด้านคน งาน และเงิน ซึ่งต้องอาศัยรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม

ภายใต้ภาวะวิกฤต (Crisis Situation) เป็นภาวะที่ “ความผิดปกติ” ได้อุบัติขึ้นแบบทันทีทันใดอย่างไม่คาดฝัน โดยอาจอยู่นอกเหนือการควบคุมขององค์กรหรือสังคม แต่ส่งผลกระทบ ต่อการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินงานตามปกติ เหตุการณ์ความผิดปกติดังกล่าวนี้อาจเกิดการกระทำของมนุษย์ และจากธรรมชาติ ระยะเวลาที่เกิดขึ้นอาจเกิดครั้งเดียว วันเดียว หรือติดต่อกัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง ความเชื่อมั่นและความศรัทธาต่อองค์กร หรือส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สินและสภาพจิตใจของผู้คนโดยรวม ต้องรีบตัดสินใจในระยะเวลาอันสั้น จะเห็นได้ว่า การบริหารความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้เหตุการณ์เหล่านี้ ต้องมีแนวทางการประเมินสิ่งที่คุกคาม และหามาตรการที่ดีที่สุดเพื่อลดผลกระทบ ทั้งความรุนแรง และความถี่ของเหตุการณ์นั้นๆ แต่การจัดการภาวะวิกฤตเกี่ยวข้องกับการจัดการทั้งก่อน ระหว่าง และหลังที่สิ่งคุกคามเกิดขึ้น มีข้อบังคับความสำคัญต่อบริบทในการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ กระบวนการและเทคนิคที่จำเป็น เพื่อที่จะบ่งชี้ ประเมิน พร้อมรับมือกับสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกเริ่มเกิดขึ้นไปจนถึงจุดขั้นตอนของการฟื้นฟู ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะวิกฤตที่เกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19

แนวคิดการจัดการภาคีในรูปของเครือข่าย (Network governance) ให้ความสนใจไปที่การวิเคราะห์ถึงวิธีการในการจัดตั้งตนเองของเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ (Self-organizing of Interorganizational networks) ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวนี้ ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณะ โดยมีรัฐเข้าร่วมเป็นภาคีหนึ่ง (A partner) ของ

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

เครือข่ายดังกล่าว เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันของตัวกระทำที่หลากหลาย (Diverse Actors) ซึ่งมีคุณลักษณะความสัมพันธ์ทั้งในลักษณะที่หลายองค์กรที่มีความแตกต่างกันในทรัพยากร และศักยภาพมาร่วมมือกันภายใต้เป้าหมายอย่างเดียวกัน โดยที่แต่ละองค์กรไม่ได้สูญเสีย ความเป็นอิสระในการจัดการองค์กรของตนเอง ไม่มีโครงสร้างของสายการบังคับบัญชา ไม่มีการแข่งขันภายในเครือข่าย แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงร่วมมือกัน (Collaboration) ในการตัดสินใจจัดการบางอย่างร่วมกัน กล่าวคือเมื่อมีเครือข่ายหากแต่ไม่มีความร่วมมือก็ไม่สามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เครือข่ายจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือเนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้องค์การต่างๆ ได้เข้ามาดำเนินการร่วมกัน สร้างความรู้ในด้านต่างๆ ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร และค้นหาแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้การปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้บริบทของเครือข่าย เป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ใช่การปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา หากแต่เป็นการร่วมกันค้นหาแนวทางในการปฏิบัติงาน (Agranoff, 2006) โดยให้ความสำคัญกับหลักการบริหารของ Henry Fayol (1949) ต้องมีการเชื่อมโยงและส่งผลต่อกันและกัน ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อให้การทำงานสมบูรณ์และประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่าหลัก “POCCC”

สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (โควิด-19) ของจังหวัดกาฬสินธุ์นั้น ในช่วงปี 2566 มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยยอดผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตลดลงจนใกล้เข้าสู่การเป็นโรคประจำถิ่น (Matichon Online, 2022) มีผู้ป่วยสะสมที่ต้องรักษาในโรงพยาบาลกว่า 38,000 รายตลอดปี ขณะที่ผู้เสียชีวิตสะสมทั้งปีอยู่ที่ 848 ราย ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในมาตรการควบคุมโรคที่ลดความรุนแรงของการระบาดเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนๆ (Prachachat Business, 2024) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีได้รับผลกระทบจากสถานการ์โรคระบาดซึ่งถือว่าเป็นภาวะวิกฤตที่ส่งผลกระทบในทุกมิติ ซึ่งแม้ว่าจะมีรูปแบบการบริหารจัดการที่แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมและสามารถบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติจะมีข้อจำกัดหลายประการที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ในพื้นที่ โดยเฉพาะการบริหารความร่วมระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ (Pongsiri et al., 2023) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Method) ร่วมกันศึกษาหาคำตอบของงานวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย เก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกประชากรที่มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่จริงในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และเป็นบุคคลที่เคยเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ Yamane จากประชากรในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 977,175 คน (Kalasin Provincial Administrative Organization, 2020) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน แต่ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ 420 คน ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน ในการเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต ประกอบด้วย 2 กลุ่ม 1) กลุ่มภายในรัฐบาล ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, อสม., จิตอาสา) 2) กลุ่มภายนอกรัฐบาล ได้แก่ องค์กรศาสนา ภาคสื่อมวลชน ภาคเอกชน และภาคประชาชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าสำหรับแบบสอบถาม ร่วมกับการใช้แนวทางการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต ประกอบกับการศึกษาเอกสารสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยผลการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่าเฉลี่ย 0.87 ซึ่งมีค่าเที่ยงตรงนำไปใช้ได้ (Rovinelli and Hambleton, 1977)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ทั้งหมดพร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล และใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤตฯ ส่วนสถิติอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรและในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤตฯ ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากนั้นหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (Correlation Correlation)

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤตฯ โดยหากถ้าค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (Sample Correlation) เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ถ้าไม่เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดยทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าความสัมพันธ์ที่คำนวณได้ คือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่คล้อยตามกัน ถ้าเป็นไปในทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกันหรือผกผันกัน

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาตรวจสอบ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีเชื่อมโยงความสัมพันธ์สอดคล้องของเนื้อหาเท่าที่รวบรวมมาได้และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดและนาเสนอในรูปแบบการอธิบายเชิงพรรณนาที่ได้จากผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และเป็นผู้ปฏิบัติงานที่เคยเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ จำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ในภาพรวม

ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
การวางแผน (Planning)	4.41	0.58	มากที่สุด
การจัดองค์การ (Organizing)	4.33	0.60	มากที่สุด
การบังคับบัญชา (Commanding)	4.41	0.51	มากที่สุด
การประสานงาน (Coordinating)	4.26	0.51	มากที่สุด
การควบคุมงาน (Controlling)	4.22	0.57	มากที่สุด
รวม	**4.33**	**0.55**	**มากที่สุด**

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

จากตารางที่ 1 ภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย การวางแผน (Planning) ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ การบังคับบัญชา (Commanding) ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.51) การจัดองค์การ (Organizing) ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.60) การประสานงาน (Coordinating) ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.51) และการควบคุมงาน (Controlling) ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

จากผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ สามารถสรุปผลการศึกษาที่สอดคล้อง และเป็นการอธิบายถึงความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต โดยผลการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยหลักที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต และปัจจัยรองที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยหลักที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต

1.1 การการบังคับบัญชา การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ต้องมีการออกคำสั่งและแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับระบบสาธารณสุข เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน โดยอาจมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจให้ในบางเรื่องอย่างเด็ดขาดร่วมกับการบังคับมาตรการควบคุมต่างๆ ที่ชัดเจน สำหรับประเทศไทยมีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์เพื่อรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจและการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน คือ ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการ และมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่เตรียมพร้อมเพื่อการดำเนินการตามมาตรการ ข้อห้าม และข้อปฏิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นการบังคับบัญชาและการบริหารจัดการในภาครัฐที่เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในขณะนั้น

นอกจากนี้ยังมีการสร้างรูปแบบการตรวจสอบและปรับปรุงมาตรการตามสถานการณ์ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ และมีการวิเคราะห์ผลกระทบในทุกมิติเพื่อปรับปรุงมาตรการต่างๆ ที่ถูกบังคับใช้ มีแผนการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินที่เน้นที่การบังคับบัญชา โดยต้องมีผู้ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนและเด็ดขาด บนพื้นฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ครอบคลุมทุกมิติ และเป็นข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดการทรัพยากรและบุคลากรที่จำเป็นในภาวะฉุกเฉินด้วย โดยเฉพาะบุคลากรทางด้านสาธารณสุข โดยในกรณีที่มีจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอได้มีการอบรม หรือสร้างขั้นตอนการให้คำแนะนำต่างๆ ในกรณีฉุกเฉินที่ชัดเจน

1.2 การวางแผน มีการดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมกับองค์กรและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถคาดการณ์ผลที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งมีผลต่อการค้นหาแนวทางการป้องกันเหตุการณ์ที่อาจจะมีผลกระทบรุนแรง คำนึงถึงมิติทั้งภายในที่สามารถควบคุมจัดการได้ โดยสร้าง

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

อาสาสมัครชุมชนเพื่อช่วยเหลือในระดับพื้นที่ และมิติภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมจัดการได้ นอกจากนี้มีการระบุปัจจัยที่ส่งผลในภาวะวิกฤตร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสมได้ พร้อมกับการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลังจากนั้นต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุในการจัดการภาวะวิกฤต เพื่อร่วมกันคาดการณ์โอกาสที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยมีการระบุขั้นตอนการดำเนินการและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างทีมที่มีทักษะและความรับผิดชอบ ภายใต้กระบวนการสื่อสารที่ดีกับทีมและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ทุกที่มีบทบาทในการจัดการภาวะวิกฤต และสิ่งสำคัญคือการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

1.3 การควบคุมงาน องค์กรเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมก่อนดำเนินงาน (Preventive Control) เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อทิศทางในการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามที่ได้วางแผนร่วมกัน เป็นการควบคุมก่อนนำทรัพยากรต่างๆ เข้าสู่กระบวนการดำเนินงานในทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ในระหว่างดำเนินงาน (Concurrent Control) ต้องควบคุมที่ให้กิจกรรมทุกอย่างเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดและแก้ไขก่อนที่การเสียหายจะเกิดขึ้น และยังเป็นการตรวจสอบทรัพยากร นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมหลังดำเนินงาน (Feedback Control) เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบถึงข้อบกพร่องต่างๆ และนำไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

2. ปัจจัยรองที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต

2.1 การจัดองค์การ ในภาวะวิกฤตต้องมีการกำหนดโครงสร้างองค์กร ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ง่าย โดยต้องมีการกำหนดผู้รับผิดขอบ เป็นการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะและความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับแต่ละงาน โดยต้องออกแบบให้สามารถกระจายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างทีมปฏิบัติการเชิงรุก (Active Surveillance) จึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะพบว่าการแก้ไขปัญหาจะมีการจัดทีมลงพื้นที่เพื่อค้นหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกในชุมชนเสี่ยง โดยการใช้กลไกผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายอาสาสมัคร ในการประสานงานกับโรงพยาบาลในพื้นที่หรือหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขในพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 พบปัญหาและอุปสรรคในด้านโครงสร้างและการบริหารอัตรากำลังของบุคลากรด้านสาธารณสุข ดังนั้นจึงมีการจัดอบรมบุคลากรใหม่หรือบุคคลทั่วไปเพื่อช่วยในงานเฉพาะหน้า เช่น การตรวจคัดกรอง ร่วมกับการสร้างช่องทางสื่อสารที่ทำให้ข้อมูลถูกส่งผ่านได้รวดเร็ว เนื่องจากเป็นภาวะฉุกเฉินที่ต้องการตัดสินใจที่เร่งด่วน ดังนั้นการกำหนดขั้นตอนการสื่อสารและการรายงานความคืบหน้าต้องมีความชัดเจน

2.2 การประสานงาน ในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้มีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รวมตัวแทนจากทุกภาคส่วน เช่น หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันในการส่งต่อข้อมูล หรือความต้องการให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังมีการตั้ง ศบค.จังหวัด ที่นำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้เกิดการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในพื้นที่ ภายใต้สถาณการณ์

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

ดังกล่าว ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน หมอพร้อม สำหรับการลงทะเบียนฉีดวัคซีน และไทยชนะ สำหรับติดตามการแพร่ระบาด เพื่อเป็นเครื่องมือในการกับติดตามข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งการสื่อสารทางอินเตอร์เน็ตเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก โดยเฉพาะช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว และในแต่ละพื้นที่ก็มีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทต่างๆ ร่วมกับการพัฒนาระบบการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องก่อนการส่งไปตามช่องทางต่างๆ มีกระบวนการระบุและวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) เพื่อค้นหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างความตระหนักรู้ ในการป้องกันและดูแลตนเอง นอกจากนี้ยังมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนด้านทรัพยากร ทั้งอุปกรณ์ทางการแพทย์ อาหาร สถานที่ และระบบการขนส่งต่างๆ สำหรับผู้ป่วยในขณะนั้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต	**ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต**		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	**P-value**	**ระดับความสัมพันธ์**
การวางแผน (Planning) (X_1)	.662**	<0.01	ปานกลาง
การจัดองค์การ (Organizing) (X_2)	.625**	<0.01	ปานกลาง
การบังคับบัญชา (Commanding) (X_3)	.683**	<0.01	ปานกลาง
การประสานงาน (Coordinating) (X_4)	.581**	<0.01	ปานกลาง
การควบคุมงาน (Controlling) (X_5)	.633**	<0.01	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	**.638****	**<0.01**	**ปานกลาง**

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r=0.638, p-value<0.01) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบังคับบัญชา (Commanding) (X_3) (r=0.683, p-value<0.01) การวางแผน (Planning) (X_1) (r=0.662, p-value<0.01) การควบคุมงาน (Controlling) (X_5) (r=0.633, p-value<0.01) การจัดองค์การ (Organizing) (X_2) (r=0.625, p-value<0.01) และการประสานงาน (Coordinating) (X_4) (r=0.581, p-value<0.01) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise Method ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย รายละเอียดผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต	b	S.E.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.686	0.161		4.273	<.001
Commanding (X_3)	0.336	0.055	0.316	6.082	<.001
Planning (X_1)	0.274	0.045	0.294	6.087	<.001
Controlling (X_5)	0.216	0.045	0.228	4.832	<.001
$R = .745$, $R^2 = 0.555$, Adj. $R^2 = 0.552$, $F = 22.33$					

*P < .05, **P < .01 *** P < .001

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ทั้ง 5 ด้าน พบว่ามีปัจจัยเพียง 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การบังคับบัญชา (Commanding) (X_3) การวางแผน (Planning) (X_1) และการควบคุมงาน (Controlling) (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์หสัมพันธ์พหุคุณเท่ากับ 0.754 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.555 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adj. R^2) เท่ากับ 0.552 แสดงว่า การบังคับบัญชา (Commanding) (X_3) การวางแผน (Planning) (X_1) และการควบคุมงาน (Controlling) (X_5) ร่วมกันพยากรณ์ต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ได้ร้อยละ 55.50

สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ในรูปของคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย $= .686 + .336X_3 + .274X_1 + .216X_5$

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z_{Totalldipendent}$ = .316X_3 + .294X_1 + .228X_5

จากสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

1. ถ้าตัวแปรการบังคับบัญชา (Commanding) (X_3) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น 0.336 หน่วย โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

2. ถ้าตัวแปรกลุ่มการวางแผน (Planning) (X_1) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น 0.274 หน่วย โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

3. ถ้าตัวแปรกลุ่มการควบคุมงาน (Controlling) (X_5) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น 0.216 หน่วย โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

จากผลการศึกษาคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และสรุปเป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายต้องคำนึงถึงความสามารถในการเป็นผู้นำ ที่ต้องนำพาผู้เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน และในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต้องมีการวิเคราะห์ความเชี่ยวชาญของเครือข่ายต่อการจัดการภาวะวิกฤต ที่ต้องมีความเชี่ยวชาญของเครือข่ายต่อการจัดการภาวะวิกฤต ภายใต้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันในหลายมิติ รวมถึงต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่างๆ เนื่องจากในแต่ละเครือข่ายมีองค์ความรู้ที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน และประเด็นที่ควรให้ความสำคัญคือ ภูมิหลังและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่มีอยู่ก่อน ซึ่งมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่และมีผลต่อความไว้วางใจต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการมีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการสนับสนุนต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย* ผลการศึกษาพบว่า การบังคับบัญชา (Commanding) การวางแผน (Planning) การควบคุมงาน (Controlling) การจัดองค์การ (Organizing) และการประสานงาน (Coordinating) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

โดยที่ในภาวะวิกฤตนั้นการบังคับบัญชา (Commanding) ถือเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากในภาวะดังกล่าวเนื่องจากในภาวะดังกล่าวต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สอดคล้องกับ Jakkhom and Chamruspanth (2023) ที่อธิบายว่าการมอบอำนาจ (Empowerment) โดยใช้การกระจายอำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในภาวะวิกฤตให้สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยเร็ว โดยยึดถือแนวปฏิบัติในหลักการใหญ่เป็นทิศทางสำคัญในการผ่านวิกฤต โดยให้ผู้บริหารทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมที่จะมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป และมีการวางแผน (Planning) ผ่านการดำเนินผ่านนโยบายที่มีความชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตจากการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ต้องการการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากภาครัฐและอาสาสมัครชุมชนในระดับพื้นที่ สอดคล้องกับ Pongsiri et al. (2023) ที่พบว่า กลุ่มหน่วยงานระดับพื้นที่หรือระดับจังหวัดเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่ทราบถึงปัญหาและความต้องการของพื้นที่ และมีเครือข่ายสำหรับการปฏิบัติงาน ส่งผลให้รัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและเร่งด่วน เพื่อรองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด รวมถึงต้องเตรียมแผนงานเพื่อคาดการณ์ผลกระทบของการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 (Udomthanasansakul, 2021) ร่วมกับระบบควบคุมการจัดการ (Controlling) ที่มีความรัดกุม และได้มาตรฐานตามหลักการที่เกี่ยวข้องกับบริบทของประเด็นนั้นๆ สอดคล้องกับ Virotewan Wanpiyarat (2023) ที่อธิบายถึงหลักการควบคุมการจัดการธุรกิจโรงแรมที่ต้องดำเนินการควบคุมการทำงานของพนักงานต้องเป็นไปตามมาตรฐานความสะอาด และปลอดภัยตามหลัก SHA และยังต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมการจัดการทั้งก่อน ระหว่างและหลังดำเนินการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ (Namwong et al., 2024) นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดองค์การ (Organizing) ที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะกลุ่มหน่วยงานในภาครัฐบาล ที่ได้กำหนดรูปแบบบริหารจัดการระบบการดูแลผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำโดยการจัดตั้งศูนย์เฉพาะขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดูแลควบคุมสั่งการและรายงานข้อมูลต่างๆ ต่อสาธารณชน (Chaitarachote, 2022) ซึ่งเป็นรูปแบบโครงสร้างองค์กรแบบเฉพาะกิจ และในส่วนของการประสานงาน (Coordinating) นั้น ผู้ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักต้องแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสารไปยังภาคีเครือข่าย ต้องกำหนดรูปแบบช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งทางการสื่อสารที่เป็นทางการและแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งมีการใช้อย่างทั่วไปในหลายประประเทศ สอดคล้องกับ Sawangnuwatkul (2024) ที่พบว่าแนวทางหนึ่งของประเทศนิวซีแลนด์ในการจัดการการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ใช้แอปพลิเคชัน NZ Covid Tracer ในการติดตามผู้ติดเชื้อและผู้ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งข้อมูล

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

เหล่านี้เป็นการชี้แจงให้รับทราบและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันต่อข้อเท็จจริงที่เกิด และต้องไม่ปกปิดข้อมูล ซึ่งจะสร้างความไว้ใจให้กับประชาน โดยเฉพาะแอปพลิเคชันไลน์ (Line) เป็นช่องทางการสื่อสารที่ทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงง่ายต้องมีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องก่อนส่งไปยังผู้เกี่ยวข้องต่างๆ โดยต้องมีการตั้งกลุ่มเฉพาะเรื่องสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบข้อมูล สอดคล้องกับ Smith et al. (2022) ที่พบว่า การประสานงานระหว่างเครือข่ายการศึกษาทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีการจัดตั้งกลุม Line ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในดานตางๆ เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเครือข่าย และนอกจากข้อมูลข่าวสารที่ต้องมีการตรวจสอบแล้วต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับสื่อเพื่อให้สื่อเป็นผู้สนับสนุนในการนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างเป็นธรรม (Jakkhom and Chamruspanth, 2023) ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นเป็นการศึกษาเฉพาะบริบทความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายในการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาภายใต้บริบทอื่นอาจมีความแตกต่างกันไปจากข้อค้นพบดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ควรมีกระบวนการออกแบบการทำงานร่วมกัน โดยการถอดบทเรียนจากภาวะวิกฤตต่างๆ ที่เคยดำเนินงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จ และความล้มเหลว รวมถึงสร้างรูปแบบการทำงานร่วมกันที่เหมาะสม และถ่ายทอดยังหน่วยงานเครือข่ายอื่นๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

การบังคับบัญชา (Commanding) ต้องมีการมอบอำนาจการตัดสินใจหลักให้แก่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง โดยเฉพาะหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข สร้างรูปแบบการตรวจสอบและปรับปรุงมาตรการตามสถานการณ์ของพื้นที่ ร่วมกับการบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม

การวางแผน (Planning) ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกันที่ชัดเจน ทั้งในส่วนขั้นตอนการดำเนินการและตัวชี้วัด ร่วมกับการพัฒนาทีมงานและช่องทางการสื่อสาร

การควบคุมงาน (Controlling) ต้องมีการควบคุมการดำเนินงานทั้งก่อน ระหว่างและหลัง เพื่อให้อยู่ภายใต้แผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดร่วมกัน อันจะนำไปสู่การรับผิดขอบทั้งด้านบวกและด้านลบร่วมกัน

การจัดองค์การ (Organizing) ในสถานการณ์ที่เกิดวิกฤต หรือสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว ต้องมีการสร้างทีมปฏิบัติการเชิงรุกในพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหา โดยต้องมีการให้ความรู้ที่ถูกต้อง สร้างช่องทางการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และทันเวลา เพื่อให้เกิดการส่งต่อข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับผิดชอบหลักได้อย่างถูกต้องสำหรับให้คำแนะนำ ปรึกษา

การประสานงาน (Coordinating) สร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำนเนินงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือแก่ทุกภาคส่วน อันนำไปสู่การสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง และประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ การตรวจสอบข้อมูลที่จะถูกเผยแพร่ออกไป โดยเฉพาะทาง

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการในภาวการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ใน และภาวะวิกฤตอื่นๆ ในพื้นที่ โดยศึกษาถึงแนวทางขององค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ เช่น เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เพื่อนำมาเปรียบเทียบ พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิผล เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกมิติ

References

Agranoff, R. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers. *Public Administrative Review, 66*(6), 56-65. https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00666.x

Chaitarachote, N. (2022). Crisis management due to the pandemic situation. *Journal of Majon Buddhapanya Periscope, 7*(4), 278-291. doi: 10.1017/dmp.2022.51 [In Thai].

Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. Pitman.

Jakkhom, Y., and Chamruspanth, V. (2023). Roles of Leadership on the Crisis Management in the Situations of the Corona Virus 2019 (COVID-19) Pandemic in Thailand. *Journal of Politics and Governance, 13*(2), 1-19. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/259070/179633 [In Thai].

Kalasin Provincial Administrative Organization. (2020). *Local Development Plan 2023-2027*. Retrieved March 11, 2024, from https://www.kalasin-pao.go.th/pao/userfiles/file/plan/66-70/masterplan2566-70.pdf [In Thai].

King Prajadhipok's Institute. (2004). *Encyclopedia of Thai Local Government (Section 3 Development and Patterns of Thai Local Government No. 2 Provincial Administrative Organization*. Retrieved March 11, 2024, from https://kpi.ac.th/uploads/files/a9iXGAiVuuXN1D4mlfcrxJQKynbt52ToJqr4JjyM.pdf [In Thai].

Manokham, T., Bunjantuek, A., Seekaenwong, N., Sriboonruang, A., and Bunlengsong, L. (2022). Learning Management through Online Lessons on the Integrated Learning Module: COVID-19 of Prathom Suksa VI Studentsat Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level). *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(4), 111-124. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/252642/171958 [In Thai].

Matichon Online. (2022). *'Kalasin' prepares for the transition to endemic diseases The number of illnesses and deaths continues to decrease, and the 608 group receives booster doses*. Retrieved March 11, 2024, from https://news.trueid.net/detail/JDd3WLBJLnd8 [In Thai].

Vol.32 No.1 January-March 2026 ISSN 2985-2196 (Online)

Namwong, S., Pongsiri, A., and Kaewhanam, P. (2024). Participation according to the Bowon guidelines (home, temple, school) Case study of Samran Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province. *Governance Journal, Kalasin University, 13*(1), 107-133. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/view/270071/176474 [In Thai].

Pongsiri, A., Intanin, J., Kaewhanam, P., and Kaewhanam, K. (2023). The consistency amongthe opinions of actors in the formulation of poverty alleviation policyin Kalasin province. *Kasem Bundit Journal, 24*(2), 17-30. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/261942/181813 [In Thai].

Prachachat Business. (2024). *Ministry of Public Health Summary of COVID-19 Peak in 2023*. Retrieved March 11, 2024, from https://www.prachachat.net/general/news-1470494 [In Thai].

Rovinelli, R. J., and Hambleton, R. K. (1977). On the Use Content Specialists in the Assessment of Criterin Reference Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research, 2*, 49-60. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED121845.pdf

Sangsree, R., and Jaichalad, N. (2023). A Study of the Teacher Competence Development based on Situation of Corona Virus Outbreak (Covid-19) among Administrators from Schools under Sukhothai Primary EducationalService Area Office 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(6), 194-204. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/254340/172802 [In Thai].

Sawangnuwatkul, N. (2024). New Zealand's Public Administration Experience in the COVID-19 Pandemic. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ), 30*(3), 20-35. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/265346 [In Thai].

Smith, P. Smith, P., and Sinjindawong, S. (2022). Administration Guildelines of Small schools in Suphanburi Province Educational Service Area 3 to Keep up with Changes in the Disruption Era. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ), 28*(4). 125-141. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/254672/176612 [In Thai].

Udomthanasansakul, P. (2021). The Influences of Government Policies and Crisis Management on Business Operation of Small and Medium Enterprises in Service Sector in Chiang Mai Province During the Crisis of the COVID-19 Epidemic. *Journal of Accountancy and Management, 13*(2), 75-92. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/mbs/article/view/249076/168772 [In Thai].

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 ISSN 2985-2196 (Online)

Virotewan Wanpiyarat, K. (2023). Crisis Management of Sole-owner Hotel during Coronavirus Pandemic 2019 in Bangkok. *Modern Management Journal, 21*(1), 36-51. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/264160/181415 [In Thai].